

Синдикално У@р@д

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 218 • јул - август 2022 • Година XXII • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

ИВИЦА ДАЧИЋ

???

???

???

???

???

???

???

???

???

СИНИША МАЛИ

???

???

???

???

???

???

???

???

???

???

У међувремену...

Пише: Валентина Илић

Постало је правило да се током јула и августа сваке године, када напокон дође време за одмор од обавеза и термин за обнову енергије за наредну школску годину, дешавају лоше ствари. Ове године је отворен проблем са спајањем одељења виших разреда основних школа, односно од петог до осмог разреда. Од момента спознаје да је ЗОСОВ измењен у том делу и дата "могућност" за спајање одељења, а знајући шта све то производи, Синдикат је реаговао код ресорног министарства небројено пута.

Спајање одељења виших разреда је неприхватљиво из више разлога, а основни су: немогућност квалитетног организовања и држања наставе и стварање нових технолошких вишкова. Информације са терена су указивале да се током лета спрема озбиљан ударац на запослене у малим школама и издвојеним одељењима, који је мо-

гао да доведе до гашења многих школа, углавном сеоских.

У усменим и писаним контактима са ресорним министарством, али и Националним просветним саветом, Синдикат је успео да заустави и реши овај проблем, бар за ову школску годину. Одмах након формирања нове Владе биће затражено да ова одредба буде избрисана из Закона, како следеће године не би поново решавали исти проблем.

Актуелна политичка и економска ситуација иде од лошег ка горем. Цене и инфлација дивљају, енергетска криза се продубљује, сукобу у Украјини се не види крај, а повећање плата се може очекивати тек од наредне године. И то минимално - 12,5 одсто. Ако се узме у обзир повећање минималца за 14 одсто и предвиђена инфлација за ову годину, повећање плата неће бити довољно ни за преживљавање.

На седници Републичког одбора, одржаној крајем августа, формулисани су основни захтеви и дат рок органима власти да започну преговоре о повећању плата за наредну годину, као и да буде изједначена цена рада

за све делатности у просвети, али и да број ученика у одељењу буде смањен на 24.

Синдикат образовања Србије од маја чека коначан текст Анекса ПКУ за основне и средње школе, али он до данас није послат. У разговорима смо сазнали да су прихваћени предлози СОС око јубиларне награде за 40 година стажа и поједине одредбе о солидарној помоћи. Ипак, из Синдиката је на ту тему упућен допис Агенцији за мирно решавање радних спорова.

Нова школска година, што се тиче нашег синдиката, почела је редовним одржавањем наставе. Конкурентски синдикат, који иначе сваке године 1. септембра организује назови штрајк, и ове године, како су рекли "по традицији," почињу штрајком. Заправо неком мутацијом штрајка упозорења (који по закону траје један сат у току једног дана) и штрајка по закону (по законима о основној и средњој школи), који се одвија скраћивањем наставе на пола сата, тако да они организују "штрајк упозорења" скраћивањем часова???

Свима је познато да су 1. септембра часови ионако скраћени и да се крију иза тога, како би показали велики одзив школа у штрајку. Нажалост, дошло је време да се скину рукавице и да се јавно каже истина свим запосленима у просвети.

Унија СПРС је још прошле године донела одлуку о самосталном наступању, односно **о несарадњи са другим синдикатима.**

У СОС влада мишљење да је крајње време да чланство у синдикатима буде упознато са том чињеницом, али и убеђеност да то није мишљење њиховог чланства. Запослени у просвети желе промене, спремни су за акцију, али желе заједнички наступ свих синдиката, односно њихових представника. Од оваквог деловања Уније корист има само држава. И не само то, штрајковањем на силу, без икаквог резултата, постиже се синдикална апатија, губитак поверења у синдикате и све гори положај запослених. Запослени су препознали да се оваквим акцијама постиже само тренутни маркетинг, док на дужи стазе највећа штета чини сопственом чланству.

Синдикат образовања Србије је покренуо Иницијативу за закључивање ПКУ за високо образовање и за преиспитивање законитости Уредбе о коефицијентима за делатност студентског стандарда.

У овом броју објављујемо дописе ресорном министарству и Влади, које смо упућивали у претходном периоду.

Свим запосленима и ученицима желимо срећан и успешан почетак нове школске године.

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ ЈОШ У ЈУНУ ДОБИЛО ЗАКЉУЧКЕ РОС

Поштовани,

Републички одбор Синдиката образовања Србије, на седници одржаној 17. јуна 2022. године, разматрао је актуелне проблеме запослених у образовању и констатовано је да се проблеми из дана у дан гомилају, јер ресорно министарство не показује добру вољу и жељу да се они решавају. У вези са тим, Републички одбор је донео следеће закључке:

1. Синдикат образовања Србије тражи да нам хитно доставите текст Анекса ПКУ за основне и средње школе и домове ученика - у противном обратимо се Агенцији за мирно решавање радних спорова;
2. Тражимо да нам хитно доставите Стручно упутство о формирању одељења и правилнике о критеријумима и стандардима за финансирање установа основних и средњих школа за школску 2022/2023. годину;
3. Тражимо да се преиспита законитост Уредбе о коефицијентима за запослене у образовању у циљу утврђивања висине накнаде за топли оброк и регрес;
4. Тражимо да се преиспита законитост Уредбе о коефицијентима у делу за запослене у студентском стандарду и предшколском образовању и васпитању. Запослени у студентском стандарду немају једнак статус у Уредби, док запосленима у предшколским установама коефицијенти одређени Уредбом у тачки бб, нису усклађени са звањима предвиђеним Каталогом звања.

С поштовањем,

Одржане седнице Председништва и РОС

Пише: Миодраг Камперелић

Редовне седнице Председништва и Републичког одбора Синдиката образовања Србије одржане су 26. августа у Београду. Пред почетак Школске године сумиране су активности између две седнице и обављене припреме за наредни период.

Председништво је радило по Дневном реду Републичког одбора. Разматрани су актуелни проблеми у образовању, утврђен Предлог плана активности у наредном периоду и организација Спортских сусрета у Кладову.

На седници Републичког одбора председница је говорила о састанку, одржаном истог дана, у ресорном министарству у присуству представника синдиката и представника министарстава просвете и финансија. Представник Министарства финансија је изјавио да се за следећу годину предвиђа повећање плата у просвети за 12,5 одсто. Познато је већ да минимална зарада у следећој години расте за 14 одсто, што значи да се проблем са компресијом зарада продубљује. Поред тога, раст инфлације, цена енергента и робе широке потрошње сигурно ће премашити планирано повећање зарада.

Републички одбор је у том смислу донео Одлуку да од Владе тражи повећање плата 25 одсто, уз изједначавање цене рада за све делатности у просвети, као и да тражи смањење броја ђака у одељењу на 24.

С обзиром на то да рок за формирање Владе истиче почетком новембра, предвиђено је да одмах по истеку рока буде организован протест или штрајк, уколико до тада не почну преговори о нашим захтевима.

Један од главних проблема пред почетак Школске године је спајање одељења у вишим разредима (од 5. до 8. разреда), што смо успели да спречимо. На овај проблем Синдикат је указивао од почетка године, када је измењен ЗОСОВ без консултација са синдикатима.

Републички одбор је усвојио предлог да од законодаваца буде тражено брисање ове одредбе из Закона. У вези са закључивањем Анекса ПКУ, усвојен је предлог дописа Агенцији за мирно решавање радних спорова са захтевом за покретањем поступка.

На предлог колеге Слободана Лаловића, Републички одбор је прихватио предлог да буде покренут посебан спор који би имао други приступ проблему са исплатом топлог оброка и регреса у оквиру минималне зараде, јер су по тумачењу суда они укључени у минималну зараду, а по Закону о раду - нису.

Чланови радних подгрупа по школским управама за праћење и распоређивање технолошких вишкова су

поднели усмене извештаје о раду. Списак представника СОС је упућен ресорном министарству у јуну, након седнице Републичког одбора.

У вези са организацијом Спортских сусрета, договорено је да буде одржан састанак Организационог одбора пре игара, на којем ће бити изабран председник Организационог одбора, извршен распоред екипа за смештај и обављен жреб за такмичења. Пријављено је више од 540 учесника из 40 екипа и капацитети су попуњени.

Наглашено је да се свака промена у екипи буде одмах пријављена техничком секретару.

На крају седнице разматран је проблем са исплатом зарада током годишњег одмора, јер није обрачунато разредно старешинство. Колегиница Маргита Петковић је објаснила да се плата за време годишњег одмора обрачунава по просеку плате у последњих годину дана, што значи да се у том просеку налази и разредно старешинство.

Један разред једно одељење

Пише: Валентина Илић

На иницијативу нашег синдиката 18. августа је одржан састанак Националног просветног савета поводом измене ЗОСОВ (члан 31, став 7), као и Закона о основним школама, где се на "мала врата" уводи могућност комбиновања одељења у другом циклусу образовања, односно од V до VIII разреда основне школе.

Инициран дописом Синдиката образовања Србије 11. августа, председник НПС је позвао све представнике релевантних институција, као и заинтересоване да учествују у раду на разматрању примене документа "Стручно упутство о формирању одељења и начину финансирања у основним и средњим школама за школску 2022 /23".

Од оног што се могло чути од учесника овог састанка бележимо речи представнице националних мањина Светлана Золњан, која је констатовала да ће применом овог упутства бити изгубљене школе националних мањина, као и наставници који говоре језик националне мањине, али да из Војводине није потекла још ниједна иницијатива за комбиновања одељења.

Милица Пашић са Филозофског факултета у Нишу је поставила питање разлога за измену Закона и његову имплементацију, док је представник Дру-

штва директора Србије Владан Ницовић сматрао да је ово само покушај да буде решена мрежа школа.

Наташа Стојановић из Педагошког друштва Србије је указала да не постоје педагошко-психолошки елементи за овакав начин рада и да је немогуће реализовати задатке и циљеве, а представница Друштва психолога Биљана Михаиловић је поставила питање, "да ли смо сваком детету омогућили једнако школовање и једнаке могућности напредовања", али је и констатовала "да је стручна заступљеност наставника у руралним срединама неадекватна".

Став СОС је био да члан Закона буде стављен ван снаге, јер ће у супротном проблем бити само пренесен у наредну годину, ако не и увећан.

Сматрамо да је СОС на време алармирао јавност како би био спречен покушај државе да опет уштеди тако што ће спајањем деце различитих узраста у једно или два одељења изгубити 15 одсто од укупног броја запослених, који ће остати изван система. У маси и онако мало средстава намењених за плате вероватно ће та средства бити усмерена на неке "пројекте" МПНТР ради, како кажу, "социјализације деце" из сеоских средина.

Техничко топло лето

Пише: Р. С. П.

Лето и сезона годишњих одмора одавно су престале да буду миран период и за Синдикат, јер се баш тада власти, макар и техничке, досете да би нешто могло да се “прогура на мала врата”. Поучен искуством ни Синдикат није седео “скрштених руку”. И овај пут издвајамо само неке од активности вођених у “мирном” периоду.

После јунске седнице РОС ресорно министарство је већ 20. јуна обавештено о члановима СОС који ће бити ангажовани у радним групама за праћење радног ангажовања запослених у установама образовања и васпитања за Школску 2022/2023:

1. Радна група при Министарству просвете, науке и технолошког развоја:

Александар Николић -
majaisalenikolic@gmail.com

2. Радна група за Школску управу Београд:

Биљана Благоојевић -
biljanablagojevic25@gmail.com

Бисерка Мићовић -
gobgdsos@sindikat.rs - заменица

3. Радна група за школску управу Зрењанин:

Томислав Војновић -
vojtom10@gmail.com

Сава Вујичић -
savavujicic57@gmail.com - заменик

4. Радна група за Школску управу Сомбор:

Гордана Штулић -
goca.stulic@gmail.com

Душанка Ђурувија -
curuvijadusanka@gmail.com - заменица

5. Радна група за Школску управу Нови Сад:

Горан Келеман -
kelemangorann@gmail.com

Сандра Елијаш -
elijas.sandra@gmail.com - заменица

6. Радна група за Школску управу Пожаревац:

Маргита Петковић -
margitapetkovic@gmail.com

Даринка Бајкић -
dara.bajkic.ru@gmail.com - заменица

7. Радна група за Школску управу Ваљево:

Драган Митрић -
draganmitrija@gmail.com

Бранка Костић -
brankadjurasevickostic@gmail.com
- заменица

8. Радна група за Школску управу Крагујевац:

Биљана Пухаловић -
biljanapuh@yahoo.com

Светлана Јевђевић -
svetlanajevdjevic01@gmail.com - заменица

9. Радна група за Школску управу Јагодина:

Милан Јовановић -
sindikatosrcja@gmail.com

Првослав Цинцовић -
prvoslavcincovic@gmail.com - заменик

10. Радна група за Школску управу Зајечар:

Милован Станковић -
milovan1961@gmail.com

Дејан Децановић -
dejan.decanovic@gmail.com - заменик

11. Радна група за Школску управу Ужице:

Ивана Милојевић -
ema.milojevic@gmail.com

Ирена Андрејић -
irenaandrejcic@gmail.com - заменица

12. Радна група за Школску управу Краљево:

Ремзо Дестовић -
remzodestovic@gmail.com

Слађана Стефановић -
sladjaovdaljina@gmail.com

13. Радна група за Школску управу Нови Пазар:

Селма Делимеђац Трубљанин -
selmatrubljanin@gmail.com

Ајсела Куртагић -
ajsela_65@hotmail.com - заменица

14. Радна група за Школску управу Чачак:

Драган Пешић -
draganpesicgagi@gmail.com

Горан Џоковић -
dzokovicgoran3@gmail.com - заменик

15. Радна група за Школску управу Ниш:

Јовица Манојловић -
jmanojlovic76@gmail.com

Драгана Јовановић -
dragana67jovanovic@gmail.com - заменица

16. Радна група за Школску управу Лесковац:

Драгана Карапанџић Стефановић -
sindikat@le.org.rs

Мерлин Трајковић -
merlintrajkovic71@gmail.com - заменица

17. Радна група за Школску управу Крушевац:

Лула Ђокић -
os.k.milica@gmail.com

Мирољуб Симоновић -
miroljubsimonovic59@gmail.com - заменик

18. Радна група за Школску управу Косовска Митровица:

Зоран Дробњаковић -
zoran_zv@yahoo.com

Срђан Павићевић -
pavicevic54@gmail.com - заменик

ИНИЦИЈАТИВА

Истог дана Министарству просвете упућена је и Иницијатива за закључивање ПКУ за високо образовање, јер важећи истиче у децембру ове године, па је од МПНТР затражено да преговори што пре започну. Синдикат је и овом приликом подсетио Министарство да је СОС репрезентативан у области високог образовања, што је утврђено решењем Министарства за рад, запошљавање и социјалне политике број 110-00-693/2005-02, од 12. 9. 2005. године.

О СУДУ, ИСХРАНИ И РЕГРЕСУ

Председница СОС Валентина Илић је 12. јула обавестила чланове РОС и остале чланове Синдиката о ставу највишег суда у Србији у вези покренутих спорова поводом ускраћивања права на топли оброк и регрес, посебно запосленима који примају минималну зараду, да радници нису у праву.

- Другим речима, суд сматра да је раднику, када му је исплаћена минимална зарада, исплаћен и "топли оброк" и регрес. Поставља се питање како је могуће да суд заузме овакав став када је законом утврђено да запослени који прима минималну зараду има право на накнаду трошкова (топлог оброка и регреса).

Објашњење се налази у чињеници да је посебним законом, којим се уређују зараде у јавним службама, па и у образовању, утврђено да коефицијент радног места (нпр. спремачице) садржи и "топли оброк" и регрес. Према томе, највиши суд сматра да се у случају уређивања зараде у јавним службама не примењује Закон о раду, већ посебни закон којим се уређују зараде у јавним службама. На први поглед може изгледати да је суд у праву.

Међутим, из образложења истог суда је видљиво да код запослених са најнижим коефицијентима, држава "доплаћује" како би ти запослени добили износ зараде у висини минималне зараде. Ако је то тако и ако је тачно да се у том износу (минималне зараде) налазе и "топли оброк" и регрес, онда то значи да запослени и поред доплате, нису добили износ минималне зараде (јер се мора умањити за износ "топлог оброка" и регреса) пошто суд тврди да се и ти износи налазе у исплаћеној минималној заради.

Према томе, да би се успело у овим споровима треба захтевати минималну зараду, а не "топли оброк" и регрес. Наиме очигледно је, и то највиши суд и тврди, да се у ис-

плаћеној минималној заради налазе и "топли оброк" и регрес, што значи да није исплаћен и уз "додатак", **цео износ минималне зараде.**

Сматрамо да став суда није у складу са законом и наставићемо да предузимамо све мере у остваривању права гарантованих Законом о раду," закључила је председница у саопштењу.

О КОМБИНОВЕНИМ ОДЕЉЕЊИМА

Дан раније председница Илић се дописом обратила члановима РОС затраживши да га проследи свим структурама Синдиката, од окружних одбора до председника синдикалних организација.

У допису је истакнуто да се током јуна СОС обратила МПНТР због измена ЗОСОВ којима је одредбом члана 31. став 7, уведена **могућност** формирања комбинованих одељења од петог до осмог разреда, са захтевом да се хитно организује састанак са представницима репрезентативних синдиката. Председница је у допису истакла да је дописом упозорила Министарство да поред могућих злоупотреба, то може довести до појаве великог броја технолошких вишкова, као и до значајног смањивања квалитета образовног процеса.

- Указујемо вам на то да ова одредаба није императивног карактера и да је свако другачије тумачење погрешно, јер она гласи: "Образовно-васпитни рад од петог до осмог разреда **може** да се организује и у комбинованом одељењу", објаснила је председница и затражила од чланова РОС да у најкраћем року, доставе информације о тренутном стању на територији око формирања комбинованих одељења како би Синдикат могао могао на време да реагује према МПНТР, али и у спречавању злоупотреба и стварања нових технолошких вишкова.

САОПШТЕЊЕ

Одмах после седнице РОС, 26. августа, СОС се огласио саопштењем, које је прослеђено и Министарству да је донесена одлука да Влади Србије и МПНТР буду упућени захтеви:

1. Тражимо повећање зарада запосленима у просвети у наредној буџетској години од 25 одсто и изједначавање цене рада за све делатности у систему образовања;

2. Тражимо смањење броја ђака у одељењу на 24, - писало је у саопштењу уз објашњење да су на састанку у МПНТР, тог дана пре седнице РОС, представници Министарства финансија најавили да ће за

образовање у наредној години повећање плата бити 12,5 одсто, што је недовољно с обзиром на раст цена, пројектовану инфлацију до краја године и повећање минималне зараде од око 14 одсто.

- Сматрамо да наш захтев за повећање зарада за 25 одсто спречава даљу компресију зарада и да ће знатно подићи просек плата у просвети у односу на републички просек. Од 2016. године неуједначеним повећањем плата у просвети добили смо три различите цене рада у оквиру исте делатности, што је недопустиво. Запослени у високом образовању и студентском стандарду имају нижу цену рада у односу на запослене у основним и средњим школама, домовима ученика и предшколским установама, - оцењено је још у саопштењу уз опаску да је РОС надлежним државним органима дао рок до 2. новембра ове године, као коначан за формирање Владе и министарстава, затим започињање преговора пре него што буду предузети сви расположиви облици синдикалне борбе.

РОС је донео одлуку да нова школска година почне редовним одржавањем наставе.

АГЕНЦИЈА

Председница Валентина Илић се 5. септембра обратила и Агенцији за мирно решавање радних спорова позивајући се на члан 19 став 1, Закона о мирном решавању радних спорова (Сл. гласник РС, број 125/2004, 104/2009 и 50/2018), у складу са којим је СОС, као учесник у преговарању, доставио Предлог мирног решавања радног спора.

У Предлогу је наведено да је радни спор је настао у поступку преговарања за закључивање Анекса ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, који је ступио на снагу марта 2015. и продужаван више пута. Затим, да је поступак преговарања рађен у форми више састанака до априла ове године у просторијама МПНТР; да је други учесник у поступку преговарања - Влада Србије, односно МПНТР преузело обавезу крајем маја да достави Предлог Анекса ПКУ, како би се приступило завршним преговорима; те да је колективни радни спор настао јер Влада и МПНТР нису испоштовали преузету обавезу.

У Предлогу још пише да је РОС тај документ усвојио на седници 26. августа, као и да је достављен у законом утврђеном року".

Документ који је откључао врата "ненадлежних"

Пише: Драгана Карапанџић - Стефановић

Регионални центар за Јабланички округ Синдиката образовања Србије је, почевши од 6. фебруара 2021. покушавао да дође до одговора на питање од значаја за велики број запослених у установама образовања и васпитања: Зашто ниједна инспекција не врши надзор и не контролише примену Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика - који је стуб гаранције остваривања већих и прецизније уређених права из Закона о раду, али и Закона о основама система образовања и васпитања?

Посебно су нас занимале одредбе које регулишу престанак потребе за радом запослених, будући да је та проблематика у фокусу рада и деловања нашег центра, јер се сваке школске године велики број запослених нађе евидентирано на листама технолошких вишкова. Последњих година тај број достиже и до 400 евидентираних ста-туса.

КО ЈЕ НАДЛЕЖАН

Мислећи да је проблем везан само за терен Јабланичког округа, одговор на питање, да ли је просветни инспектор надлежан да врши надзор и контролу примене чл. 34. до 36. ПКУ којима се уређује начин и поступак стицања статуса технолошког вишка, потражили смо најпре од републичког просветног инспектора ШУ Лесковац и остали без одговора инспектора о сопственој надлежности.

Затим смо те исте одговоре затражили од МПНТР и остали без одговора. Затим смо те исте одговоре затражили од Министарства за рад и остали без одговора.

Затим смо се обратили Поверенику за приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, чију бих ефикасност и професионалност у раду овом приликом јавно похвалила, и успели да уз његово посредовање добијемо одговоре оба министарства.

Али какве?

ШТА КАЖУ НАДЛЕЖНИ

Министар просвете одговорио је 15. марта 2021. дописом број: 07-00-00274/1/2021-01 да просветна инспекција не само да не контролише примену одредаба 34. до 36. ПКУ, него да посебан колективни уговор не контролише уопште, осим члана 5. и 6. ПКУ, те да послове надзора, с нашим питањем у вези, обавља **инспекција рада**.

Министарство за рад је, с друге стране, 19. маја 2021. одговорило допи-

сом број: 07-00-00013/2021-02 да инспекција рада није надлежна да контролише примену чл.34. до 36. ПКУ, већ да то обавља **просветна инспекција**.

Да није жалосно, било би заиста смешно.

ЗАКОНИ

А шта кажу важећи закони које у мемо да читамо:

- **Закон о просветној инспекцији, члан 7. став 1. тачке 1) и 2):** "Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над применом закона и других прописа којима се уређује организација и начин рада установа предшколског васпитања и образовања и основног и средњег образовања и васпитања, а нарочито у погледу:

1) поступања установе у погледу спровођења закона, других прописа у области образовања и васпитања и општих аката;

2) остваривања права и обавеза запосленог, ученика и његовог родите-

ља односно другог законског заступника, утврђених прописима у области образовања и васпитања."

- **Закон о раду, члан 268:** "Надзор над применом овог закона, других прописа о радним односима, општих аката и уговора о раду, којима се уређују права, обавезе и одговорности запослених врши инспекција рада."

- **Закон о инспекцијском надзору, члан 5. став 3:** "Надлежна инспекција у обављању послова из свог делокруга усклађује планове инспекцијског надзора и свог рада, размењује податке, предлаже предузимање заједничких мера и активности од значаја за обављање послова инспекцијског надзора и на други начин сарађује са другим инспекцијама и субјектима са јавним овлашћењима који врше посебне облике надзора и контроле - ради обављања обухватнијег и делотворнијег инспекцијског надзора и нарочито ради сузбијања делатности или активности нерегистрованих субјеката."

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

А шта је рекао Заштитник грађана, коме смо проследили комплетну документацију о званичном изјашњавању оба министарства и од кога смо затражили да да мишљење о томе која од две инспекције треба да обавља надзор и контролише примену наведених одредаба ПКУ, те и да коначно разреши ову апсурдну ситуацију?

Ништа!

Заштитник грађана у мишљењу дел. бр. 32654 од 30. новембра. 2021. године, до којег смо коначно дошли после осам месеци чекања и после четири ургенције, ни речју није поменуо који је његов одговор на питање која инспекција од ове две треба да се прихвати посла, нити која је упутства министарству и којем министарству издао, да би се ова, рекло би се, скандалозна ситуација разрешила.

Уместо тога, у више него скромном мишљењу заштитник грађана је предложио да се прецизније уреди колико чланова би требало да има комисија која спроводи поступак бодовања, који би био њен састав..., што заиста није имало везе са проблемом да инспекције оба министарства не обављају свој посао у складу са претходно цитираним прописима?

Из оваквог мишљења, није се могао извући другачији закључак, осим да се заштитник грађана проблемима грађана бавио није, нити је проблеме грађана решио, већ је префутно инспекцији послао поруку да не мора да ради оно што по закону треба да ради.

КО ЗНА ЗНАЊЕ

Међутим, од даље процедуралне борбе одустали нисмо, све док није обезбеђен јасан званичан одговор на ово питање.

Након укупно 15 месеци трајања процедура пред разним министарствима и заштитницима грађана, које нису много одмакле од тачке спотицања која се зове "ненадлежност", послужили смо се алтернативним путем, проблематику изместили из оба горе поменута министарства и тражену информацију, позивајући се на релевантне прописе, коначно успели да добијемо од Министарства државне управе и локалне самоуправе, односно од Координационе комисије за инспекцијски надзор Владе РС у одговору број: 07-00157/2022-33 од 19. маја 2022. године. Цитирамо: "Инспекторат за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, врши надзор над применом посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика."

Ово је корисна и важна информација коју је наш регионални центар обезбедио за све запослене у школама на територији Србије, који су претходних година обијали прагове инспекцијских служби и покушавали да издејствују инспекцијски надзор над применом посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика и нису успевали да дођу до било каквог исхода, јер су се и просветна инспекција и инспекција рада оглашавале ненадлежним да тражени надзор спроводе. Од сада, овакво одрицање надлежности више неће бити могуће за инспекцију рада.

/ауторка је сарадник за правне послове у РЦ Лесковац/

ETUCE Конференција у Лијежу

Пише: М. Миленковић

Европски комитет синдиката образовања (ETUCE) је у периоду од 4.- 6. јула организовао у Лијежу (Белгија) специјалну конференцију под слоганом: "Мобилизација за квалитетно образовање".

Састанку је присуствовало више од 250 учесника, а наш синдикат представљале су председница Валентина Илић и потпредседница проф. др Марина Миленковић. На церемонији отварања учесницима се обратио министар просвете, а главна тема скупа било је унапређење статуса просветних радника, дигитализација и одржање квалитета образовања и социјални дијалог у кризним временима. Разматрани су проблеми и изазови са којима су се суочили просветни радници током пандемије, која и даље није завршена, економске кризе која потреса све земље и актуелног рата у Украјини, који је донео још једну кризу и милионе избеглица и расељених лица. Ковид криза је захтевала додатну едукацију наставника везану за примену информационих технологија и коришћења различитих платформи за учење на даљину (*online*). Током пандемијске кризе, услед изостанка социјалног контакта наставника и ученика, отежан је процес интерактивне наставе, смањени су ангажовање и мотивација, који представљају додатни стрес - како за наставнике тако и за саме ученике. Наша искуства, која се односе на реализацију наставе у кризним временима, презентовала је проф. др Марина Миленковић. У излагању је нагласила да се наша земља већ деценијама суочава са различитим кризама

(санкције, бомбардовање, економска криза и избегле породице са територије бивше Југославије и сада последњи талас избегличке кризе изазван ратом у Украјини), али је упркос тешким околностима пружала подршку и омогућавала наставак школовања свој расељеној деци из свих региона света. Наш синдикат образовања је у том процесу имао значајну улогу и показао солидарност на делу. Оно што је заједнички проблем свих европских земаља је чињеница да континуирано опада интересовање младих за рад у просвети и да је евидентан недостатак наставног кадра, што последично угрожава квалитет образовања. За одржање квалитета образовања потребно је веће улагање и континуирано професионално усавршавање запослених у просвети. Европски синдикати су на овој конференцији потврдили доследну посвећеност борби за бољи материјални положај просветних радника, социјалном дијалогу и преговорима са владом, јер то представља једину и сигурну гаранцију да ћемо живети у демократском, мирном и хуманијем друштву.

Конференцију у Лијежу је посебно обележила свечана додела награде Коунка Дамианова, који су ове године добиле наша Борка Вишнић и Дорота Обидниак (синдикат Пољске) за изузетне заслуге и допринос у међународној сарадњи синдиката, промоцији једнакости и солидарности. Награда представља велико признање и потврду да наш синдикат има људе који нас на најбољи могући начин промовишу широм света.

Успешно завршен пројекат подршке

Пише: Борка Вишнић

У оквиру програма “Еразмус +”, Синдикат образовања Србије био је партнер у реализацији пројекта “Професионални развој педагошких специјалиста у Бугарској, Србији и Румунији”. Пројекат је започет прошле године и завршен је Конференцијом која је одржана у Софији 23. јуна 2022. Ово је по први пут да је наш синдикат позван као партнер у оквиру програма “Еразмус +” и да смо учествовали у реализацији оваквог пројекта.

Током реализације пројекта коришћене су разноврсне методе рада, којима се тестирала нова методологија стручног усавршавања наставника у ери дигитализације и нових изазова за просветне раднике, а у циљу унапређења педагошких исхода наставе за добробит ученика и успех њиховог будућег образовања.

Менторски рад са наставницима уз поштовање препоручених корака у анализи и унапређењу њиховог рада доприноси јачању сарадње и узајамног поверења, као и јачању самопоуздања у суочавању са новим задацима. Након рада у фокус групама сви сарадници - ментори су прошли обуку за примену нове методологије и потом свако од њих анализирао часове својих колега и у заједничком раду дефинисали елементе могућег унапређења. Оваквим радом се подстиче јачање и коришћење унутрашњих капацитета

наставничких колектива у стручном усавршавању, што је и препорука више светских организација.

У свим земљама радило се са више наставника него што је то било предвиђено пројектом, јер је приступ препознат као веома занимљив и подстицајан у анализи и унапређењу педагошких исхода наставе.

Укупни резултати пројекта са методологијом објављени су на језику сваке земље, тако да могу да буду од користи ширем кругу наставника.

Током реализације пројекта одржано је неколико партнерских састанака

- у Софији, Београду и Букурешту, а на завршном скупу било је готово 150 учесника, махом наставника и руководилаца школа из Бугарске, уз учешће представника из Србије и Румуније. Из Србије у раду Конференције учествовала су председница Валентина Илић и Биљана Благојевић, која је учествовала у реализацији пројекта, као и Борка Вишнић, координатор пројекта за Србију. Нажалост, на Конференцију нису могле доћи предвиђене учеснице из Ниша - Драгана Милошевић са колегицама, јер им је директор школе у последњем тренутку отказао сагласност за одсуство тог дана.

Читав пројекат је водила председница бугарског Синдиката учитеља др Јанка Такева, а методологију су припремили професори педагошког факултета Дора Лефтерова и Галин Цокков. Они су у својим излагањима посебно истакли потребу подршке наставницима у преласку са традиционалне на хибриду наставу и њихову спремност да уче и примењују ново у свакодневном раду. Кроз пројекат је промовисано менторство, које је у традицији сва три образовна система, али са аспекта подршке свим наставницима и као облик одрживог професионалног развоја наставника. У традицији синдиката образовања Бугарске и Румуније је подршка професионалном развоју наставника, што се код нас још не примењује у довољној мери, јер смо више оријентисани на питања материјалног и радног статуса, а мање педагошке аспекте рада својих чланова.

- Реализација пројекта, који су водили синдикати образовања из три земље, била је значајна и због унапређења сарадње наших синдиката и размене искустава просветних радника у тражењу најбољих одговора и решења у свакодневном раду, - истакла је на Завршној конференцији председница СОС Валентина Илић.

Ирис Стантић Миљачки

Искуство у вођењу обука од изузетног значаја за наставнике ми је помогло да лако остварим хоризонтално повезивање са наставницима. Школа у којој сам запослена је мала сеоска школа, добро се познајемо и није био проблем наћи учеснике у процесу, на обострано задовољство. Имала сам прилику ближе разговарати са колегама и заједнички смо урадили осврт на досадашњу наставну праксу, одредили поља са могућностима за напредовање, одредили конкретне циљеве, имплементирали конкретне задатке у настави и након тога, у разговору, смо урадили евалуацију напретка и даље могућности индивидуалног напредовања. У процесу менторства смо начели заједничке теме, па је побољшано: разликовање групног рада од тимског рада и његово подстицање; аутореклексија као ресурс за напредовање; метакогнитивне способности; важност интердисциплинарног приступа и интегрисаних садржаја; могућности индивидуализације; развој

комуникацијских вештина. Као резултат менторства бих истакла подстицање рефлексивних пракси наставника и спремност на усавршавање и дубље промишљање о сопственим могућностима ради побољшања успеха ученика. Наставници су показали висок ниво спремности да промишљају о сопственим слабостима, циљу који желе постићи и могућностима доласка до циља. Предности су: хоризонтални процес - и наставник и ментор су “у истој равни”; могућности отвореније и присније комуникације; индивидуално оријентисан план усавршавања; објективније посматрање нивоа успешности пре и након имплементације; освешћивање слабијих страна наставног процеса код сваког наставника индивидуално и рад у складу са тим; реална очекивања наставника. Отежавајућа околност је, пре свега, изузетно кратак рок за реализацију.

Током Конференције ментори, који су учествовали у пилот фази пројекта, поделили су своје утиске и заложили се за ширу дисеминацију развијеног теоретског и практичног модела професионалног развоја наставника. Даљи рад на примени резултата би помогао признавању оваквог менторског рада као облика стручног усавршавања наставника унутар колектива, што би било вишеструко корисно.

Пројектни тим из Србије су, након више учесника фокус група, чинили заинтересовани просветни радници из свих делова образовног система и свих крајева Србије, што се показало веома добро. И овим путем захваљујемо свима који су предано радили на реализацији пројекта и допринели да за наш рад добијемо позитивне оцене партнера: психолог у Медицинској школи у Београду Силвиа Радић, учитељица у Основној школи "Владимир Назор" у Ђурђину код Суботице Ирис Стантић - Миљачки, наставница у Економској школи у Београду Биљана Благојевић, наставница у Основној школи "Ђеле кула" у Нишу Драгана Милошевић, наставница у Средњој школи у Звечану Сања Марковић, професорке на Филозофском факултету у Косовској Митровици др Јасна Парлић - Божовић и др Илинка Мушикић - Поповић.

Модел се показао функционалним и у високом образовању, које нема обавезу стручног усавршавања наставника, али је било веома подстицајно и са видљивим помацима, те може да послужи као основа новог будућег пројекта искључиво посвећеног високом образовању.

Сања Марковић

Улога ментора наставницима из своје школе је за мене била сасвим нова улога. Заснована на добровољној бази, остварена је веома добра сарадња и комуникација, која је донела размену мишљења и искустава, сагледавање наставе ментија, из угла чију привилегију су до сада имали само педагози, саветници и директори. Свакако, само је један део добити који имају сада и ментори. Једно сасвим ново искуство и улога која је допринела бољем сагледавању и сопствене наставе, сасвим другачијем начину размишљања и деловања, сагледавања и решавања одређених проблема. За-

једничким сагледавањем наставе добили смо повратне информације шта је било добро, а шта треба и у ком сегменту поправити. Отклонили смо недоумице и договорили даљу сарадњу. Међу нама јача ентузијазам и жеља за даљом сарадњом и даљим напредовањем. Ово је свакако један од најбољих начина како сагледати и побољшати наставу у сопственом окружењу. Користити сопствене ресурсе у унапређивању педагошког рада у настави најбољи је начин за јачање компетенција наставника посебно почетника.

Завршен успешан десетогодишњи пројекат

Пише: Б. Вишнић

Од 2012. године, када је потписан први уговор о сарадњи са шведским синдикатом образовања "Läraryrbundet" прошла је деценија, током које је наш синдикат био у могућности да сваке године реализује део планова јачањем унутрашњих капацитета наше организације на регионалном нивоу, за успостављање боље комуникације и услуге чланству у свакодневном раду. Првобитни амбициозни план био је - формирати регионалне центре на територијама које имају довољан број чланова и организација, а тиме и потребу за свакодневним контактом и услугама везаним за непосредне проблеме у раду школе и локалне заједнице, поготово у примени одредби колективних уговора за које су задужене локалне самоуправе.

Где год је та потреба препозната, а није било одговарајуће подршке територијално организованих синдикалних структура, чланство и организације су се веома радо изјасниле да желе имати одговарајуће услуге за део чланарине који издвајају за те намене.

Концепт је развијен и тестиран у првом формираном Регионалном центру - за Јабланички округ. С обзиром на резултате које је постигао, одржао је постојеће чланство (што је у то време био проблем у другим срединама), привукао нове чланове и организације и допринео укупном јачању нашег синдиката. Амбициозни планови подразумевали су и озбиљан тимски рад, што је код неких изазвало одређено оклевање, уколико нису били спремни да се озбиљно посвете синдикалном раду.

Потом су формиран и регионални центри за Браничевски округ и за Моравички округ, који такође веома успешно функционишу.

Средствима из пројекта набављана је опрема за регионалне центре, чиме су се стекли услови за нормално функционисање и добру комуникацију;

потом су организоване обуке, семинари, штампане брошуре као подршка обуци новоизабраних руководстава синдикалних организација, организоване секције жена. Корист није била само за чланове Синдиката из регионалних центара, већ и за све друге, јер је увек штампан број примерака за шире потребе. Сваке године су организовани и семинари са разменом искустава из регионалних центара, уз учешће и осталих заинтересованих.

С обзиром на подозривост у вези са регионалним центрима од стране синдикалних структура Савеза самосталних синдиката на територији, подстицај је негативан став са оценом да се тиме нарушава постојећа организациона структура, која се није могла подстаћи да ради свој посао на територији.

Због тога је одлуком Републичког одбора промовисана подршка за оба концепта. Применом те одлуке и уз подршку донатора, организована су активности за чланове нашег синдиката у готово свим регионима, без обзира јесу ли се територијални синдикални представници укључивали. То је много значило нашим члановима, јер се углавном нису имали коме обратити за решавање проблема.

Нажалост, остала су три региона ван ових активности, јер је епидемија корона вируса спречила реализацију.

С обзиром на то да се и настава и већина синдикалних активности одвијала *online*, донатори су се сагласили да средства намењена завршним активностима за три региона и финализацију пројекта, преусмеримо у набавку информатичке опреме, чиме се и наш синдикат на одговарајући начин опремио и може организовати *online* активности, користећи опрему која је на располагању свима који имају одговарајућа задужења у Синдикату.

Као и сваке године, наш синдикат припрема наративни и финансијски извештај о раду, који подлеже строгим међународним стандардима ревизије и предмет су расправе и донатора.

Представници шведског синдиката образовања "Läraryrbundet", члан руководства Ина Ериксон и међународни секретар Роберт Густафсон су дискутовали о Извештају о раду и позитивном ревизорском извештају за протеклу годину и о нашој десетогодишњој сарадњи која је сада дошла до краја. Током овог периода имали смо сваку врсту подршке и помоћи у остваривању свих наших идеја, којима смо окупљали наше чланове и поспешивали синдикални рад.

Регионални центри формиран су пре десет година као решење за унапређење услуга чланству и својим концептом испунили основни задатак - од образовања, за образовање.

У свом обраћању на завршетку сарадње Роберт Густафсон истиче да нам из "Läraryrbundet" захваљују на дугој и успешној сарадњи. Сматрају да су и они стицали искуства из сарадње са нама, о нашем синдикату и контексту у којем делујемо и како се суочавамо са различитим изазовима у изградњи снажнијег синдиката. Било је веома корисно пратити како се формирају центри и како развијају своје активности да служе члановима на ефикаснији начин.

И веома је добро да смо протекле године средства са радионица преусмерили у дигиталну опрему и инфраструктуру, нешто за шта се надамо да ће бити од користи много година.

- Пројекти могу доћи и проћи, али добри радни односи и солидарност међу нашим синдикатима ће се наставити у оквиру Европске организације синдиката образовања и Интернационале образовања, истакао је на крају своје поруке Роберт Густафсон.

Честитамо награду Кунка Дамианова Борки Вишнић - веома смо срећни због тога, јер је достојан добитник, вредан и радан борац за једнакост и глас жена у синдикату, поручиле су колеге из "Läraryrbundet".

Синдикат и одрживост заштите животне средине

Пише: Б. В

Нова тема у европском синдикату - "Образовање за социјалне промене: улога синдиката образовања у одрживом развоју животне средине"

Да ли је одрживост заштите животне средине питање којим треба да се баве синдикати, и ако јесте, да ли треба да се тиме баве само као делом професионалног здравља и безбедности? Да ли синдикати и њихови чланови треба да се прикључе протестима против климатских промена? Како о тим питањима разговарати са онима који се не слажу и онима који сматрају да то није приоритет за синдикате образовања?

Ова и друга важна питања су у промоцији нове теме у раду Европске организације синдиката образовања у вези са колективним преговарањем постављена и на online семинару на почетку реализације пројекта "Синдикати образовања у мобилизацији за одрживост заштите животне средине". Представници више од 35 синдиката из 18 земаља су изнели искуства својих организација, као и различите изазове са којима се суочавају. Разменили су информације о томе како прикупљају податке о ставовима чланова и потреби да се баве овом темом. Неки експерти су сматрали да је ово сувише комплексна тема и да је веома тешко наћи простора за њу у класичној агенди синдикалног рада, која се фокусира само на радне услове и заштиту права радника, посебно у време пандемије. Такође, наглашен је значај комуникације и односа између ученика и наставника за изградњу заједничког знања о том питању.

Учесници су, такође, навели да из неких породица добијају приговоре поводом учешћа деце у протестима против климатских промена које организују школе, а истакли су потребу да се о климатским променама разговара отвореног ума и на демократски начин унутар синдиката, као и о томе како обезбедити информације за чланство како би се ангажовали у бављењу овом темом и да покажу везу са свакодневним животом. У циљу јачања капацитета синдиката, потребно је повезивати се са локалним организацијама и градити партнерске односе са њима, учествовати у локалним кампањама и наћи везу између синдикалних приоритета и одрживости животне средине (нпр. азбест у школским зградама, превоз запослених, додатно финансирање за образовање о одрживом развоју итд.).

Омикрон и радни услови у образовању

Пише: Б. В

Студија о утицају Омикрон варијанте вируса на радне услове и здравље наставника и другог особља у образовању је сачињена на основу одговора 47 организација из 41 земље.

У време израде студије било је повећано заражавање у већем броју земаља, а генерални тренд био је хаотична примена владиних мера у вези са здрављем и безбедношћу. Смањено је затварање школа и карантини, а повећа учесталост обавезног тестирања, док је ношење маске обавезно или препоручено у већини земаља. Главни изазови су повећан стрес изазван радом у професији, повећано сагоревање на послу, као и негативан утицај на привлачност наставничке професије. Мере су у великом броју случајева слабо допринеле очувању здравља и безбедности ученика и наставника и изазвале неодрживо додатно радно оптерећење, а све без адекватног социјалног дијалога синдиката и представника влада.

Многи синдикати су организовали кампање за подршку наставницима и очување њихове безбедности уз тражење јасних мера оптерећења и додатне финансије за образо-

вање. Само у осам земаља вакцинација наставног особља је била обавезна, а тестирање обавезно у шест земаља. Поред додатног оптерећења наставника, закључено је да је пандемија имала снажан утицај на образовне резултате ученика и психосоцијалне ризике по наставно особље и ученике.

Синдикално перо

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikat.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штамп: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд 331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- . - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно. ISSN 1451-7574 = Синдикално перо COBISS.SR-ID 120073740

После 10 година, од када је "караван" Спортских сусрета Синдиката образовања Србије кренуо из Бање Врујци, преко Лепенског Вира током четири сезоне, Копаоника две и Таре три, Једанаесте Спортске игре биће одржане на новој локацији. У Кладову.

Овогодишњи избор није пао на Кладово само због смештајних капацитета, услед и даље растућег броја учесника Спортских сусрета (у овом тренутку 560 пријављених) или спортских објеката концентрисаних у близини хотела "Бердап", већ и због историјског и културног наслеђа овог градића на десној обали Дунава у којем обитава мање од девет хиљада становника и којег не називају без разлога "дунавским бисером".

Да је баш то место било добро за живот људи показују богата налазишта која указују и на праисторијска станишта (трећи миленијум п.н.е). Чак и

сам назив места, према твдњама етимолога и историчара, указује на његову вековну важност као локације за претовар и складиштење робе пристигле Дунавом, а по некима чак и по келтској речи за гробље (kladiff), што указује да је то место дуго у назад обиловало живљем.

Осим по близини Националног парка "Бердап" и истоимене хидроелектране, Кладово је знаменито по Сипском каналу, Трајановом мосту, ретком летњем природном светлосном феномену, Панчићевој *Stachys chrysophaea*, средњевековној тврђави Фетислам.

Предања кажу да су бар неки део свог живота у Кладову провели филантроп Филип де ла Ренотијери, пионир авијације Михаило Мерџеп, војвода Живојин Мишић, архитекта Милан Капетановић, руски царски генерал Лев Дејнега и многи други...

Видимо се 15. септембра у Кладову.

